

IMPACTUL INTELIGENȚEI ARTIFICIALE ASUPRA PRACTICILOR DE LECTURĂ

Ecaterina DMITRIC

ORCID 0000-0003-4080-0953

Rezumat:

Contextul digital se impune tot mai mult în activitățile cotidiene, indiferent dacă acestea sunt asociate mediului profesional sau personal. Lectura, pe lângă multiplele beneficii intelectuale, este o practică obișnuită pentru navigarea în mediul digital. Aceasta influențează modul prin care persoanele accesează, consumă și interacționează cu informația.

Impactul Inteligenței Artificiale (IA) asupra practicilor de lectură reprezintă o temă de cercetare și dezbateri în contextul actual. IA poate aduce multiple avantaje și posibilități de transformare a modalității de lectură în dependență de interesul profesional sau personal, dar pe lângă aceasta se impun o serie de preocupări etice, culturale, de autonomie intelectuală și de respectarea drepturilor omului, drepturilor de autor etc. În acest sens, se ivește necesitatea analizei impactului IA asupra practicilor de lectură și modalității de transformare și dezvoltare axate pe utilizarea în mod responsabil a acestor instrumente. Gestionarea responsabilă a acestor schimbări este importantă pentru maximizarea beneficiilor și menținerea actului lecturii ca o activitate fundamentală și accesibilă în societatea modernă digitalizată.

Cuvinte-cheie:

Inteligența Artificială, biblioteci, competențe de lectură, dezvoltare, lectură, mediu digital, interpretare.

Abstract:

The digital context is increasingly prevalent in daily activities, regardless of whether they are associated with the professional or personal environment. Reading, in addition to its multiple intellectual benefits, is a common practice for navigating the digital environment. It influences the way people access, consume and interact with information.

The impact of artificial intelligence (AI) on reading practices is a topic of research and debate in the current context. AI can bring multiple advantages and possibilities for transforming the way of reading depending on professional or personal interest. But it also imposes a series of concerns regarding ethical, cultural, intellectual autonomy and respect for human rights, copyright, etc. In this sense, there is a need to analyze the impact of AI on reading practices and on the way of transformation and development centered on the responsible use of these tools. Responsible management of actual changes is important for maximizing the benefits and maintaining the act of reading as a fundamental and accessible activity in the modern digitalized society.

Keywords:

Artificial Intelligence, libraries, reading skills, development, reading, digital environment, interpretation.

Inteligența Artificială (IA) constituie unul dintre cele mai relevante și influente instrumente ale progresului tehnologic contemporan. Rolul și impactul IA asupra diverselor domenii de activitate deschid multiple oportunități și perspective de dezvoltare, însă modalitățile de utilizare a acesteia constituie o problemă de stringentă actualitate. Unul din documentele recomandate de Federația Internațională a Asociațiilor și Instituțiilor de Bibliotecă (IFLA) „IFLA AI Entry Point for Libraries and AI: Internet manifest” în privința utilizării IA în domeniul bibliotecilor evidențiază faptul că „promovarea utilizării responsabile a IA în societate și a unei reglementări adecvate” [6] este și un rol al bibliotecilor prin care se

asigură accesul la cunoaștere. În același timp, lectura constituie una dintre funcțiile esențiale și atribuțiile defnitorii ale bibliotecilor, iar această misiune se reflectă în consolidarea practicilor de lectură prin sprijinirea dezvoltării competențelor informaționale, a gândirii critice și a capacității de interpretare în contexte digitale complexe.

În epoca contemporană, lectura a cunoscut transformări semnificative, influențate de evoluția tehnologică, diversificarea suporturilor și factorii socioculturali determinanți. Anterior, aceasta era percepută preponderent ca un proces liniar și tradițional, axat pe parcurgerea textelor tipărite. La etapa actuală, actul lecturii se desfășoară într-un mediu mult mai complex și dinamic. Cititorii de astăzi se confruntă cu o varietate largă de formate și texte digitale accesibile pe ecrane multiple, însoțite adesea de elemente multimedia și interactive. Acest context amplifică atât oportunitățile, cât și provocările procesului de înțelegere și interpretare a mesajelor. Astfel, în activitățile cotidiene, lectura nu mai este doar un act de decodare a cuvintelor, ci un demers ce implică adaptabilitate, discernământ critic și capacitatea de a naviga eficient între multiple surse de informare și comunicare. În acest sens, înțelegerea rolului lecturii în societatea contemporană devine fundamentală pentru dezvoltarea competențelor cognitive și culturale ale individului.

În contextul progresului tehnologic, lectura este fragmentată în funcție de mediu, intenționalitate și dispozitiv, dând naștere unor tipologii distincte și interdependente. În acest sens, distingem trei tipologii ale lecturii: lectura tradițională, lectura pe ecran/digitală și lectura diversificată multidimensională.

- *Lectura tradițională*, asociată textului tipărit, presupune o relație contemplativă asupra sensului, bazată pe temporalitate internă, efort cognitiv și memorie pe termen lung. Procesul lecturii se desfășoară într-un cadru liniar și coerent, iar interpretarea este construită progresiv, într-o logică hermeneutică clasică. Lectura cărților implică o dimensiune de consistență și profunzime, ceea ce favorizează atât comprehensiunea pe termen lung, cât și inter-

nalizarea valorică și estetică a conținutului.

- *Lectura digitală/pe ecran* se referă la citirea textelor digitale, a știrilor online sau a cărților audio pe dispozitive digitale, precum telefonul mobil, tabletă etc. Aceasta implică moduri diferite de citire: de la lectura rapidă a textelor scurte până la citirea romanelor. Odată cu avansarea tehnologiei, lectura pe ecran devine din ce în ce mai populară, datorită facilității și accesului rapid la informație. Mobilitatea textului, prin derulare (*scroll*) și legături hypertext (*hyperlink*), induce un tip de lectură fragmentară și adaptivă, în care sensurile sunt adesea scanate decât interpretate în profunzime. Lectura pe ecran este mai accesibilă, dar poate fi mai dificilă din punctul de vedere al memoriei pe termen lung și al capacității dezvoltării gândirii critice în absența recurenței și a lentorii procesuale.
- *Lectura diversificată multidimensională* se referă la interacțiunea cititorului cu texte care combină varietatea modalităților de comunicare, cum ar fi textul, imaginea și sunetul. Exemplele includ jocuri video interactive, site-urile sau publicațiile multimedia. Lectura diversificată poate îmbunătăți experiența de înțelegere, dar poate fi mai complexă din punctul de vedere al procesului de interpretare. De obicei, aceasta este considerată a fi o practică modernă și este utilizată pentru a prezenta informații într-un mod dinamic și interactiv, stimulând integrarea sinestezică a informației și îmbogățind experiența de înțelegere prin convergență senzorială. Totodată, ea presupune un nou tip de alfabetizare simbolică, în care cititorul trebuie să navigheze prin coduri culturale multiple și să asambleze senzori din surse eterogene.

Lectura, în accepțiunea clasică, a fost înțeleasă ca un act de decodificare a textului scris. În lucrarea „Istoria lecturii” de Alberto Manguel este relevat faptul că lectura este o practică generalizată a umanității, aplicabilă nu doar textului scris, ci oricărui sistem de semne. Din perspectiva intereselor profesionale, cunoscutul eseist și editor argentinian-canadian argumentează că astronomul, pescarul,

arhitectul, dansatorul etc. – toți „citesc” lumea pentru a-i înțelege funcțiile, intențiile și ritmurile [7, pp. 17-18]. Aceste interacțiuni prin intermediul citirii oricărui sistem de semne reprezintă o formă cotidiană, ontologică și cognitivă de relaționare cu realitatea. Astfel, lectura este o formă arhetipală de descifrare a lumii. Această viziune holistică poate fi extinsă și adaptată la contextul digital al secolului XXI, unde simbolurile sunt proliferante, iar suporturile materiale de citire s-au multiplicat și diversificat semnificativ. Din această perspectivă, lectura nu este doar o practică de alfabetizare, ci un act de existență interpretativă, care definește identitatea umană în orice epocă sau context. Cititul nu se limitează la cuvântul scris, ci presupune interpretarea tuturor formelor de semne: gesturi, simboluri, expresii, mișcări și forme naturale sau culturale.

Studiul *The real-world reading practices of adults*, realizat de cercetătorul M. Cecil Smith [8], evidențiază complexitatea practicilor de lectură în rândul adulților, analizându-le prin prisma scopurilor, contextelor sociale și strategiilor implicate. Folosind metoda jurnalului zilnic (RAM – *Reading Activity Method*), cercetarea oferă o perspectivă asupra modului în care lectura este integrată în viața cotidiană a adulților, reliefând atât dimensiunile funcționale ale acesteia, cât și cele afective și cognitive. Din această perspectivă, lectura adulților nu este un act izolat, ci un comportament social contextualizat, influențat de variabile precum ocupația, nivelul de educație și vârsta. Din perspectiva identificării unui scop, lectura se află în strânsă legătură cu nevoia fundamentală de comunicare, cu dorința de a accesa sau transmite informații, precum și cu intenția de a exercita o influență asupra celorlalți. Au fost analizate două spații dominante de desfășurare a activităților de lectură: acasă și la locul de muncă [8]. Conform studiului menționat, practicile de lecturi tradiționale sunt bazate pe strategii variate pentru înțelegerea și reținerea informației, printre care se numără recitirea, notițele, sublinierea textelor și activarea cunoștințelor anterioare. Nivelul de efort perceput este influențat de tipul de text și de scopul lecturii.

În acest sens, lectura profesională presupune un angajament mai ridicat, în timp ce lectura de plăcere este percepută ca fiind mai puțin solicitantă, dar mai satisfăcătoare din punct de vedere afectiv. Studiul demonstrează că lectura adulților este o practică dinamică, contextuală și orientată spre scop. Interacțiunea dintre scopul lecturii, tipul de text și contextul social generează tipare diverse de comportament lectorial. Din perspectivă educațională, aceste constatări sugerează necesitatea promovării lecturii nu doar ca instrument funcțional, ci și ca mijloc de formare continuă și autorealizare. În acest context, rezultatele studiului evidențiază faptul că lectura îndeplinește funcții multiple: funcționale, estetice și afective. De asemenea, adulții recurg la diverse strategii de lectură, precum recitirea, notarea sau activarea cunoștințelor anterioare, pentru a-și susține înțelegerea și interpretarea textelor. Totodată, lectura este adaptată scopului și mediului de desfășurare: la locul de muncă și acasă. Aceste constatări subliniază caracterul social și cultural al lecturii, demonstrând că formele sale variază în funcție de necesitățile cititorului și de contextul în care este practică.

Revenind la viziunea lui Alberto Manguel asupra lecturii ca act de descifrare și interpretare a semnelor și raportându-ne la analiza practicilor tradiționale de lectură ale adulților conform cercetării lui M.C. Smith, devine clară reconfigurarea practicilor de lectură sub influența mediilor digitale și a suporturilor variate. Aceasta este marcată de interacțiunea dintre simbolistică, suporturile textuale și medierea digitală, configurând o rețea a semnelor digitale, caracterizată prin mobilitate și interconectivitate. Semnele se manifestă prin intermediul textelor scrise, al imaginilor grafice, al resurselor sonore și al formelor audiovizuale scurte, evidențiind rolul cititorului contemporan ca interpret al unui univers simbolic social și cultural contextualizat.

Cititorul modern este simultan un traducător de limbaje hibride. El are capacitatea să decodifice semnele vizuale, sonore și simbolice, într-o manieră multidimensională. Astfel *social media* reprezintă un nou suport prin care modalitatea de interacțiune se produce prin

simboluri sintetice: emoticoane, GIF-uri etc. De asemenea, aplicațiile educaționale și multimedia, care facilitează interacțiunea utilizatorilor prin intermediul prezentărilor interactive și al tehnologiilor de realitate augmentată, devin instrumente inovatoare ce pot transforma experiența lecturii într-un proces multisenzorial și dinamic.

În contextul digital, forma de lectură este non-liniară, hipertextuală și participativă, iar interpretarea nu se mai bazează doar pe autor și text, ci și pe comunitatea virtuală și contextul algoritmic. În comparație cu metoda tipărită pe hârtie, semnele materializate prin interfețe și ecrane se deosebesc prin:

- navigare (*scroll* [derulare] *click*, care reprezintă gesturi semiotice);
- interactivitate (alegerea unui fir narativ într-un video interactiv sau joc);
- imersiune senzorială (lectura asistată de sunet, culoare, mișcare, atingere).

Această migrare de la formatul tipărit la cel digital presupune: interfețe tactile și vizuale ca noi suporturi ale semnului; hipertextualitate și non-liniaritate în actul lecturii; integrare a sunetului, a imaginii și a mișcării în narațiune (de exemplu: cărți audio animate, reels-uri, prezentări interactive). Din această perspectivă, textul nu mai este limitat la pagină, ci se exprimă prin formate hibride: text, imagine, sunet, video; medii digitale: ecrane tactile, platforme sociale, aplicații mobile; structuri interactive: hyperlinkuri, *storytelling* fragmentat, realitate augmentată. Prin urmare, lectura devine o experiență corporală și senzorială, nu doar mentală, într-o ambianță simbolică augmentată. Cititorul actual este în același timp un consumator și un producător de semnificație, care interpretează: coduri sociale și vizuale în postările celorlalți; narațiuni fragmentate, uneori construite de IA; semne culturale emergente (*meme*-uri, trenduri, formate virale).

Interpretarea devine un proces colaborativ, afectiv și instantaneu, guvernat de un amestec de memorie culturală, intuiție digitală și reconstrucție simbolică în timp real. Lectura în secolul XXI este

o formă extinsă de semioză, o activitate complexă de descifrare a lumii mediate digital, în care semnele nu mai sunt doar litere, ci coduri dinamice, multisenzoriale și hiperconectate. Cititorul este un navigator semiotic, care își construiește sensul prin: interacțiune cu multiple medii; experiențe fragmentate și reconfigurate; colaborare socială și algoritmică.

În această ordine de idei, lectura reprezintă o formă de cunoaștere transdisciplinară, în care interpretarea nu e doar o facultate a minții, ci și o competență culturală, tehnologică și afectivă, indispensabilă pentru supraviețuirea simbolică într-o lume a semnelor proliferante. Lectura digitală implică un angajament senzorial crescut și o atenție distributivă, în care cititorul interpretează simultan mai multe tipuri de semne.

În contextul digital, cititorul devine un hermeneut al fragmentelor, un traducător de coduri culturale și un agent reflexiv într-o rețea simbolică dinamică. Mediile digitale nu oferă doar acces la informație, ci producere de sens și semnificație. Procesul de interpretare, determinat de context, se configurează prin diverse modalități de lectură cum ar fi cea multidimensională (care integrează texte tipărite, reprezentări grafice, vizuale și sonore), cea fragmentară și interactivă (caracterizată prin parcurgere secvențială, discontinuități și conexiuni rapide), precum și cea contextuală, cu valențe socioculturale și digitale (în cadrul căreia rețelele online funcționează ca spații de interpretare colectivă). În această diversitate de modalități, identitatea cititorului își pierde stabilitatea față de perspectivele tradiționale, fiind influențată de ceea ce poate fi descris drept un „proces protean”, termen inspirat de tendințele societății americane ale anilor 1960 și de figura mitologică Proteus, care își putea modifica forma după voință [2, p. 101]. Astfel, diversificarea modalităților de lectură și de interpretare generează o experiență de înstrăinare, în care individul este simultan supraexpus fluxului cultural adus de tehnologiile informaționale și de comunicare și detașat de simbolurile tradiționale, confruntându-se cu elemente culturale „nedigerate” și cu „alternative parțiale

nesfârșite în orice sferă a vieții” [2, p. 101].

Lectura ajunge a fi o experiență sinestezică și algoritmică, în care interpretarea este modelată de interfață și rețea. Rețelele nu sunt doar suporturi, ci medii semiotice active. Cititorul asimilează și generează interpretări (prin comentarii, partajări, distribuirii, remixuri) și contribuie la formarea sensului colectiv al textului care este influențat de patternuri algoritmice și comunități simbolice. Această hermeneutică participativă transformă cititorul dintr-un agent pasiv într-un actor interpretativ colaborativ, care reconstruiește semnificația în timp real. În acest context, lectura contemporană presupune noi forme de atenție, concentrare și selecție. Strategiile tradiționale (recitare, subliniere, notițe) sunt completate de modalitățile de scanare și navigare rapidă; de citire pe diagonală și selectivă; de fixare mentală a tiparelor simbolice; de navigare afectivă și personalizată (în funcție de contextul emoțional și cultural). Astfel, lectura și interpretarea în secolul XXI se desfășoară într-un univers simbolic digitalizat, în care semnele sunt textuale, vizuale, sonore. Sunt mediate tehnologic de interfețe, rețele, algoritmi și formate prin interacțiune socială în comunități, forumuri, platforme.

O dimensiune care influențează radical lectura în secolul XXI este intervenția Inteligenței Artificiale în producerea, filtrarea și personalizarea conținuturilor. Cititorul interacționează tot mai des cu texte generate, prelucrate sau recomandate de sisteme algoritmice. Astfel, IA devine intermediar semiotic între autor, text și cititor care are capacitatea de a personaliza cerințele de lectură.

Unul dintre principalele avantaje ale IA în domeniul educației pentru lectură este capacitatea sa de a oferi sprijin personalizat fiecărui cititor. Platformele de învățare bazate pe inteligență artificială pot analiza nivelul de înțelegere, ritmul de citire și preferințele de lectură ale fiecărui cititor, adaptând textele și exercițiile în funcție de nevoile individuale. De exemplu, un cititor care reține mai bine informația prin suport vizual poate primi texte însoțite de imagini și diagrame, în timp ce un alt cititor, care preferă explicațiile detali-

ate, va beneficia de texte extinse și comentarii suplimentare. Această personalizare stimulează interesul pentru lectură, îmbunătățește capacitatea de înțelegere și contribuie la dezvoltarea competențelor de interpretare a textelor. Astfel platformele digitale utilizează algoritmi de învățare automată pentru a sugera:

- cărți, articole și referințe în funcție de istoricul cititorului;
- recomandări bazate pe comportamente lectoriale anterioare.

Această personalizare favorizează o lectură mai rapidă și relevantă, dar poate și limita expunerea la diversitate, prin consolidarea așa-numitelor bule cognitive sau informaționale. Lectura textelor generate de IA reclamă o reconfigurare a practicilor de lectură critică, în măsura în care cititorul trebuie să evalueze acuratețea, coerența și intenționalitatea discursului, în absența garanției unui autor uman identificabil. În acest context, interpretarea capătă dimensiunea unei practici de validare epistemică, depășind simpla înțelegere semantică a textului. Sistemele de IA configurează noi modalități de lectură asistată, prin următoarele funcționalități: evidențierea automată a ideilor esențiale, furnizarea de glosare în timp real pentru termenii specializați, generarea de întrebări și răspunsuri care stimulează reflecția critică, precum și conversia text – vorbire și vorbire – text, menită să sporească accesibilitatea lecturii.

Unul dintre principalele riscuri asociate cu utilizarea IA în actul de lectură este dependența excesivă de tehnologie. Cititorii pot ajunge să se bazeze prea mult pe soluțiile oferite de aceasta, fără a-și exersa capacitatea de a interpreta critic și de a analiza textele pe cont propriu. Actul de lectură presupune înțelegerea profundă și interpretarea nuanțată care necesită implicare activă și creativă. Din acest punct de vedere, excesul utilizării sistemelor de IA devine problematic. Utilizarea excesivă a rezumatelor generate automat sau a traducerilor automate poate împiedica dezvoltarea abilităților de înțelegere, interpretare și reflecție personală asupra textelor.

Confidențialitatea datelor este o altă preocupare majoră în contextul utilizării IA. Platformele digitale de lectură asistată de aceas-

ta colectează și stochează informații despre obiceiurile de citire, preferințele tematice și chiar notițele personale ale utilizatorilor, ceea ce poate deveni un risc în problemele de securitate, având în vedere sensibilitatea acestor informații. Cititorii trebuie să fie conștienți de aceste riscuri și să ia măsuri pentru a-și proteja datele.

Un alt aspect mai puțin favorabil este pierderea interacțiunii umane legate de aspectele lecturii în ceea ce privește discuțiile față în față despre cărți, dezbaterile din cadrul cluburilor de lectură ale specialiștilor vizați, care contribuie la formarea gândirii critice și dezvoltarea creativității. IA nu poate înlocui în totalitate această componentă umană, iar utilizarea exclusivă a platformelor automate poate reduce motivația de a participa la experiențe comune de lectură.

De asemenea, dependența de IA poate influența negativ creativitatea și profunzimea interpretării. Lectura nu înseamnă doar acumularea de informații, ci și construirea unei perspective personale asupra textului. Dacă cititorii se bazează excesiv pe analize pre-generate, pot pierde ocazia de a formula idei originale sau de a explora multiple interpretări. Un alt dezavantaj este reducerea efortului intelectual implicat în actul lecturii. Sarcini precum identificarea temelor principale, analiza limbajului sau interpretarea simbolurilor pot fi preluate de IA, însă acest lucru riscă să ducă la o înțelegere superficială și la pierderea deprinderilor de analiză autonomă.

În contextul în care IA are potențialul de a transforma actul lecturii prin facilitarea accesului la informație, personalizarea conținutului și sprijinirea înțelegerii textului, utilizarea sa trebuie să rămână echilibrată și conștientă. Rolul său nu este de a substitui participarea activă a cititorului, ci de a o stimula și de a o îmbogăți. În absența perspectivei umane, există riscul ca cititorul să devină „bogat în date, dar sărac în înțelepciune”, adică să se lase copleșit de rezultate generate de IA, fără a le filtra prin propria sensibilitate și judecată critică. Astfel, relevanța acesteia în lectură nu se măsoară doar prin eficiența tehnologică, ci prin capacitatea de a menține un echilibru dintre informație și înțelegere autentică. Ea poate amplifi-

ca actul lecturii, dar valoarea ei reală apare doar atunci când sprijină gândirea critică și sensibilitatea umană, nu când le înlocuiește.

IA poate maximiza beneficiile și minimiza riscurile, asigurând astfel un mediu favorabil dezvoltării competențelor de lectură și interpretare pentru cititori. Este important ca tehnologia să fie integrată în procesul lecturii într-un mod care să completeze și să îmbogățească experiența de lectură, fără a înlocui elementele fundamentale ale reflecției personale, ale interpretării critice și ale schimbului de idei. Cititorii trebuie încurajați să o folosească ca pe un instrument de sprijin pentru acces rapid la informații, clarificări sau resurse suplimentare și nu ca pe un substitut pentru efortul intelectual și creativ necesar în descifrarea sensurilor unui text. Numai astfel putem cultiva o cultură a lecturii de calitate, formând cititori capabili să gândească critic, să exploreze multiple perspective și să se adapteze la provocările unei societăți în care informația este abundentă, dar discernământul rămâne esențial. În acest context, diversitatea și complexitatea impactului pe care îl are IA asupra practicilor de lectură, relevă faptul că acestea oferă atât oportunități, cât și provocări asociate cu adoptarea acestei tehnologii în domeniul cultural și educațional.

Referințe bibliografice:

1. CEOBANU, Ioana. Consumul cultural non-public. Profiluri de consum de muzică și lectură. In: Croitoru, Carmen și Becuț Marinescu. *Barometrul de consum cultural 2023. Comunități de consum în contextul schimbărilor societale*. București: Editura Universitară, Editura Universul Academic, 2023, pp. 71-96. DOI: <https://doi.org/10.61789/bcc.23.03>. Disponibil: [https://www.culturadata.ro/wp-content/uploads/Barometrul de consum cultural 2023-Profiluri-muzica-si-lectura.pdf](https://www.culturadata.ro/wp-content/uploads/Barometrul_de_consum_cultural_2023-Profiluri-muzica-si-lectura.pdf) [accesat 2025-08-12].
2. CRISTIAN, Vasile. *Individualitate și structuri de identitate. Dinamici ale sinelui*. București: Editura Universitară, 2014. 214 p. ISBN 978-606-28-0037-6.

3. DMITRIC, Ecaterina. Tehnologiile informaționale utilizate în promovarea cărții și lecturii – imbold în formarea cititorului creativ. In: *Lectura și scările: Culegere de articole*. Chișinău: Prut Internațional: BNRM, 2020, pp. 271-279. Disponibil: http://moldlis.bnrm.md/bitstream/handle/123456789/1111/Dmitric_Tehnologii.pdf?sequence=1&isAllowed=y [accesat 2025-08-12].
4. FINICĂ, Teona-Ștefania și Maria VIZITIU UNGURAȘU. *Inteligența artificială*. Disponibil: <https://www.ceeol.com/search/viewpdf?id=1339166> [accesat 2025-08-15].
5. FOASBERG, Nancy M. Student reading practices in print and electronic media. *College & Research Libraries*. 2014, vol. 75, nr. 5, pp. 705-723. Disponibil: <https://crl.acrl.org/index.php/crl/article/view/16382/17828> [accesat 2024-08-14].
6. IFLA. *AI Entry Point for Libraries and AI: Internet manifesto*. Annex I, may 2025. Disponibil: <https://repository.ifla.org/rest/api/core/bitstreams/fa2be7af-81a7-4268-ad28-029d13a90346/content> [accesat 2025-08-12].
7. MANGUEL, Alberto. *Istoria lecturii*. București, 2011. 412 p. ISBN 978-606-579-132-9.
8. SMITH, M. Cecil. *The real-world reading practices of adults*. *Journal of Literacy Research*, 2000, vol. 32, issue 1. Disponibil: <https://journals.sagepub.com/doi/epdf/10.1080/10862960009548063> [accesat 2025-07-11].